

పైపరుష--(50) రామచంద్ర అప్పారావు బహద్దరుగారు, (57) తేలవోని రాజాగారు, (54) మిర్జాపూరి రాజాగారు, (55) యలమర రాజాగారు;
 తుళ్ళపరుష--(61) సింహాద్రి అప్పారావు బహద్దరుగారు, (62) వాడయ్య అప్పారావు బహద్దరుగారు, (56) (కృష్ణమూడై) కెంకరంగయ్య అప్పారావు
 బహద్దరుగారు, (48) (పులివర్తి) రాజగోపాల అప్పారావు బహద్దరుగారు.

నూజవీటి ప్రభువులగు అప్పారాయుల

వంశ చరిత్ర—సంకుచితము.

947

~~1435~~

—♦ బసవదండనాథుడు—కాకతిసేనాని. ♦—

క్రీ 12 వ శతాబ్దమున కాకతీయరాజన్యలు ఆంధ్ర సామ్రాజ్యము నేలుచుండిరి. వారికి ఓరుగల్లు (ఏకశిలానగరము) రాజధాని. ఓరుగల్లుకోటకు 77 బురుజులనియు, అందొక్కొక్క బురుజున కొక్క గోత్రము చొప్పున కాపుగా నేర్పడి (77) “నప్తనప్తతి” గోత్రముల పద్మనాయకులు (మన్నెవెలమఱు) ఏకశిలానగర సంరక్షక సైన్యమొయుండిరనియు, ప్రతీతి: వారిలో విప్లవ గోత్రమునకు చెందిన పద్మనాయకులకు అధినాయకుడై, మేకాబసవన్న యను నొక వీరవరుడుండె. అప్పటి యాంధ్రసామ్రాజ్యమును పరిపాలింపుచుండిన క్రీకాకతిగణపతి దేవచక్రవర్తియొక్క విపులమైన సైన్యములందు నొక ముఖ్యభాగమునకు పైజెప్పిన బసవన్న సేనానియై, “బసవదండనాథుడు” అనుపేరు వడసియుండెను. ఈబసవదండనాయకుడే నూజవీటి ప్రభువులగు అప్పారావు వంశమువారికి మూలపురుషుడు.

కాకతి గణపతి దేవచక్రవర్తి యనంతరము వారికుమార్తె రుద్రమాదేవి చాలకాలము మేలురీతిని ఆంధ్రసామ్రాజ్యమును పరిపాలించెను. ఆమహారాజ్యయొక్క రక్షకసైన్యమునకు విప్లవ బసవదండనాథుడు దళవతియై తనపరాక్రమమున ప్రధానసేనానులలో నొకడుగా నెన్నబడియుండె. ఆకాలమున పాండ్యరాజులచే నోడింపబడి నెల్లూరి రాజ్యాధీశ్వరులగు ఆం

ధృవోడరాజులు, తిక్కభూపతియు, ఆతని పుత్రుడుమనుమ
సిద్ధియు, ఓరుగంటి సామ్రాజ్యాధిపతియగు రుద్రమాదేవియొ
క్క సాయమపేక్షించిరి. అప్పుడు వారికిసాయముగా నోరు
గంటినుండి రుద్రమామహారాణి యొకసైన్యమును, విష్ణుర్
బసవదండనాధుని యధినాయకత్వమున పంపెను. ఆసేనతో
బసవదండనాధుడు చోళదేశమునకరిగి, పాంథ్యులనోడించి
నెల్లూరురాజ్యమున మఱల ఆంధ్రోడవంశమును నిలిపెను.
తమపక్కతికి బసవదండనాధుని కనేక బిరుదములను నెల్లూరు
భూపతులొసంగిరి. దూబగుంట్ల నారాయణ కవికృతముగు
“పరిచితంబ్రము” అను ప్రబంధమునకు గృతిపతి యీజనకు
జండాధిపుడే కావచ్చును. అగునేని అప్పారాయ వంశము
మిగుల ప్రాచీన్యమైనదికాగలదు.

బసవదండనాధుని కుమారుడగు సేనానితిమ్మయ్య,
మనుమడగు దళపతి బాపన్నయ్య, కాకతిసామ్రాజ్యాధీశుల
లో కడపటిపాడగు రెండవ ప్రతాపరుద్రుని పక్షమున ఢిల్లీ
పాదుషా యల్లావుద్దీన్తో రణమునర్చుచు, నాంధ్రోచక్రవర్తి
యొక్క గవ్వసుఖములలో బాల్గొనిరి.

—♦ కళింగరాజ్య సామంతృత్వము. ♦—

కాకతీయ సామ్రాజ్యము సంపూర్ణముగా శిథిలమైన
తరువాత ప్రభుబాపన్నగారు తమ పిత్రీయమగు గొల్లపల్లి
మండలికి మఱలి, కళింగరాజులగు గజపతులతో మైత్రి యొ
నర్చి తమవంశీయులకు ముఖ్యస్థానముగా నేర్పడిన నూజవీడు
కోట నిర్మింప నారంభించిరి.

వారిపుత్రులగు కోనప్ప ప్రభువులును, వారి సంతతి
కొన్నితరములవారును, కళింగరాజులగు గజపతులకు సామం
తులై యుండి, తమయధీనమున పెక్కు సైనికులఁ గలిగియుం

డిరి. కళింగరాజ్య దక్షిణ దిగ్భాగమునుఁ బరిరక్షింపుచుండిన కొండవల్లి, కొండవీడు దుర్గముల కాచుచుండిన కళింగ సైన్యములలో నధికసంఖ్యాకులు నూజవీటి ప్రభువులును వారి అనుచరులు అని తెలియుచున్నది.

—♦ విద్యానగర సామంత్యత్వము ♦—

విద్యానగర సామ్రాజ్యాధీశుడై శూరుడనియు, విద్యాపోషకుడనియు, విఖ్యాతివడసిన శ్రీకృష్ణదేవరాయలవారు ఉత్తర దిగ్విజయ యాత్రకు బయలు వెడలి వచ్చుచుండగా అస్పరాయవీరులచేనిండిన కొండవీడు కొండవల్లి దుర్గములను సాధించుటకు విశేషప్రయత్న మొనర్ప వలసిన వాడయ్యె. కళింగసైన్యములను శ్రీకృష్ణదేవరాయలవారు తుదకు నోడించి కళింగరాజుకుమార్తనుఁజేవట్టెను. కళింగరాజు తన దక్షిణరాజ్యము నందలి గుంటూరు కృష్ణామండలములను అల్లున కర్పించెను.

ఇట్లరణమిచ్చిన రాజ్యమున నూజవీడు గొల్లపల్లి గుండ్లపాణము నొకభాగమగుటంజేసి, బసవదండనాధుని వంశీయులగు నూజవీటి ప్రభువులు విజయనగర సామ్రాజ్యాధిపతులకు సామంతులు గావలసివచ్చెను. వీరిలో పెద్దలు నూజవీడులోనే మండలాధిపాలకులై యుండిరి. చిన్నలు విద్యానగరమునకుఁ జని శ్రీకృష్ణదేవరాయలవారి కాలమునను, ఆయన అనంతరమునను, విద్యానగర సామ్రాజ్య పై నికోద్యోగములు బడసి సుప్రసిద్ధులగుచుండిరి.

శ్రీకృష్ణదేవరాయలవారి యనంతరము గోల్కొండ సుల్తానగు “ఖులీకుతుబ్ షాహా” యును, తదనంతరము వచ్చిన సుల్తానులును తెలుగు దేశమును జయించిరి. కాని నూజవీడు సంస్థానాధీశులు మాత్రము వారికి లోబడక ధిక్కరించుచునే యుండిరి.

—♦ విజయస్వారావుగారు—గోలుకొండసామంత్యత్వము. ♦—

నూజవీటి రాకుమారులందొకరగు అప్పన్నయను యువకవీరుడు తాళికోటయుద్ధమున (జనవరి, 23-1565) విద్యానగరాధిపతియగు రామరాయలపక్షమున శౌర్యముతోబోరెను. కాలకర్మవశమున పరాజయముగాంచిన పక్షముననుండినను, ఈయప్పన్నగారు తనశౌర్యముచే మిత్రులగు హైదరులమన్నసయేగాక, శత్రులగు మహమ్మదీయుల పొగడ్తయుఁ బడయఁగెల్గెను. దీని నీక్రిందివిషయములు నిరూపించుచున్నవి.

తాళికోట యుద్ధానంతరము విజయనగర సామ్రాజ్యము విచ్ఛిన్నమై మహమ్మదీయుల యధీనమైనతర్వాత నూజవీడు సంస్థానము ఆస్థానముతోపాటుగ గోలకొండ సుల్తానుల పాలుబడెను. అప్పుడు మహమ్మదీయ సైన్యమునకెదిరిపోరియుండిన దండనాథుల మడిమాన్యములు తీసికొనబడుట సహజమేకాదా? కాని నూజవీటి విషయమయి యట్లు జరుగలేదు. గోలకొండ సుల్తానుగారగు ఖలీలుతుబ్ షాహా ప్రభు అప్పన్నగారి శౌర్యప్రతాపములగూర్చి తాళికోటయుద్ధమున వినినవాడు. గావున వారికి సర్దారు పదవి నిచ్చి తమసైన్యములతో బీజపూరుయుద్ధములకు బనిచి గౌరవించెను. అంతట సర్దారు అప్పన్నగారును ఆతనియధినాయకత్వమున నేగిన నూజవీటి రాకుమారులును, బీజపూరు, షామర్గుకోటలపై దాడి చేయుటయందును, ముస్తుఫాఖానుయధీనముక్రింద గోలకొండ సేనలన్నియు వెనుకకు తగ్గునవుచును, అత్యంతమైన సాహస ప్రదర్శన మొనర్చిరని పూర్వచరిత్రకారులు వ్రాసియున్నారు.

1596 సంవత్సరము మోగలు చక్రవర్తి కుమారుడగు మురాద్ అహ్మదునగరముపై దాడివెడలిరాగా ఆనగరమున కధిపతిగానుండిన రాణీచాంద్ బీబీకి దోడ్పడుటకు గోల్కొండ

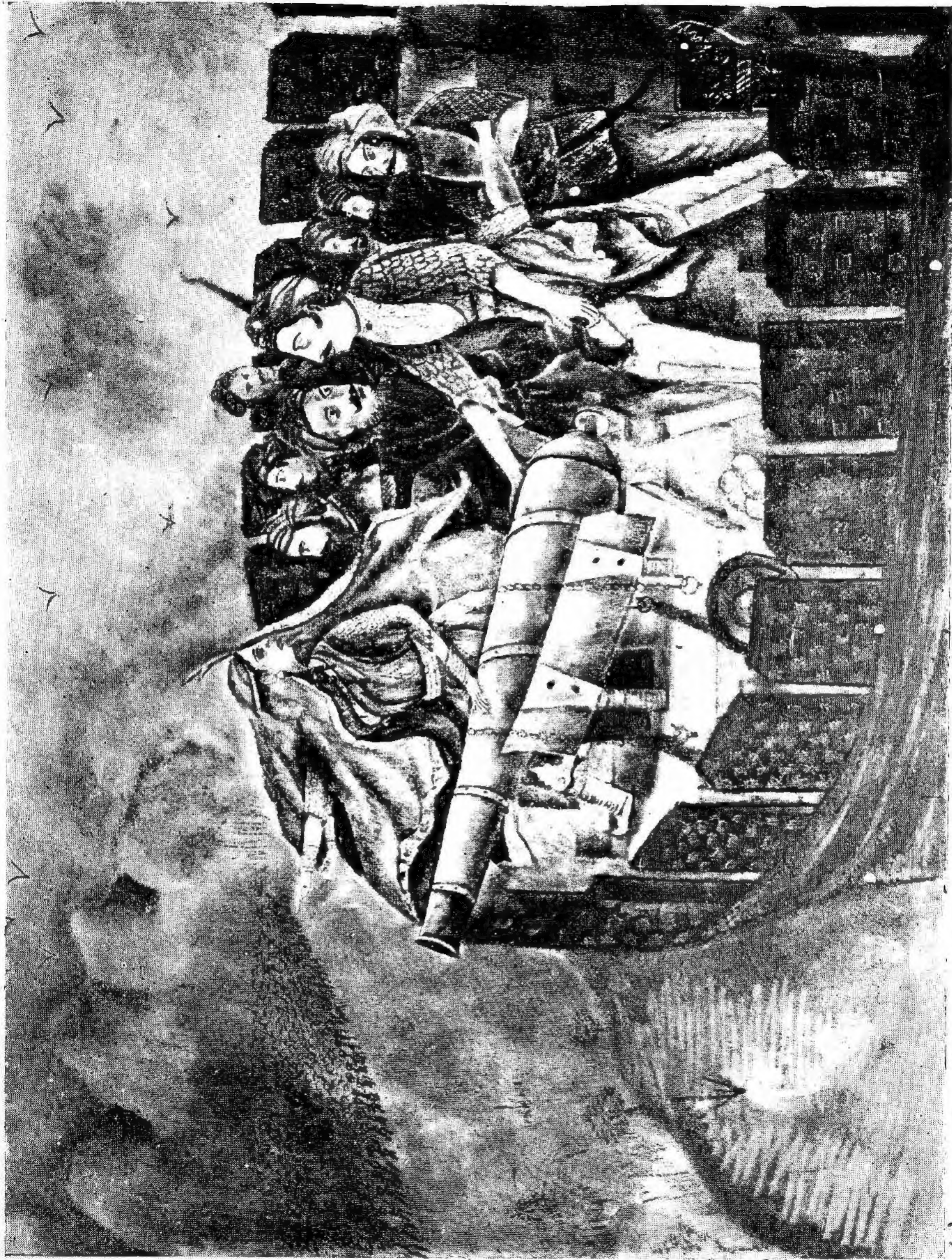

947

947

(8) విజయలక్ష్మి రావు బహద్దరు గారు—అహమ్మదునగరు ముఘల్లలో రాణి చాంద్ బీవి ముఘల్ల షోషా.

సుల్తాను 6000 ఆశ్వీకపై న్యమునుబంపెను. ఆసేనయొక్క పురోగామిక దళమునకు నూజవీటి ప్రభువగు అప్పన్నగారు అధినాయకుడుగా నేగిరి. ఈగోలకొండపై న్యముయొక్క ముఖ్యభాగము, మొగలాయిలవలన ముట్టడి బిగియుముందు అహమ్మదునగరములో చేరుకొనలేకపోయెను; కాని పురోగామియగు సద్దార్ అప్పన్నగారి ఆశ్వీకబృందములు మాత్రము మొగలుల ముట్టడి నగరముచుట్టు బిగియకముందే అహమ్మదునగరము ప్రవేశింప గలిగెను. మొగలుసేనలు పూర్తిగా తిరస్కరింపబడిన యాయుధధరిస్థితులందు నూజవీటి ప్రభువు చూపిన రణకౌశల్యమునకు జగద్విఖ్యాతయగు రాణీ చాంద్ బీబీ మెచ్చి “విజయ” యను పౌరుషనామము అప్పన్నగారి కొసంగెను. యుద్ధానంతరము గోల్కొండకు మరలినంతనే, సుల్తాను “ఇబ్రహీమ్ కుతుబ్ షాహ్” వారు అప్పన్నగారికి “విజయఅప్పారావు” అను బిరుదమిచ్చి సన్మానించిరి.

అప్పటికి విజయ అప్పారావువారికి 50 సంవత్సరములుండవచ్చును. కాని వారి సాహస పర్యటన మింకను ముగియలేదు. వారు తుదియుద్ధమింకొకటి చేయవలసియుండిరి. మరుసటిసంవత్సరమే ఆయన గోల్కొండ సేనాసమేతుడై మహమ్మదు ఖాలీసుల్తానువారివెంట మొగలుపై న్యముల నెదిరింపజనెను. గోదావరీతీరంబున సోనపుత్రనొద్ద క్రీ. శ. 1597 వ సంవత్సరము మొగల్ సేనలకును దక్కన్ బలగములకును నొక మహాసంగ్రామముజరిగె. విజయఅప్పారాయణింగారా సంగ్రామమున విఖ్యాతితో సమర మొనర్చుచు వీరస్వర్గమలంకరించిరి.

జహంగీర్, షాజహాన్ పాదుషాలకాలమున మొగలులు తఱచుగా గోల్కొండరాజ్యముపై వచ్చు దండయాత్రలతో, విజయఅప్పారావువారి కుమారులగు తిరుమలయ్యప్పారావు

గారును, రామన్నప్పారావుగారును, మఱికొందఱు సోదరులు
ను, గోల్కొండసుల్తానుల సామంతులై పోరాడుచు, కుతుబ్
షాహాళకు ముఖ్యసాహాయకావర్గమై యుండిరి. తిరుమలయ్య
అప్పారావుగారు, ఒకసారి గోల్కొండసుల్తానువారి రాయబారి
గా, జహంగీరుపాదుషావారియొద్దకు, ఢిల్లీక వెళ్ళిరి.

తానీషాయని బేర్కొనబడుచుండు గోల్కొండసుల్తాను
అబ్దుల్ హాశ్మీక్ కుతుబ్ షాహావారు 1667 సంవత్సరమున
నూజవీడుప్రాంతమున 18 పరగణాలను (రెండవ) విజయఅప్ప
రావువారికి ప్రత్యేక ఫర్మానాతో నొసంగి గౌరవించిరి. వీరు
తాళికోట బీజపూరు సోనపుత్రా మొదలగు యుద్ధములందు
ను ప్రసిద్ధిగాంచిన విజయఅప్పారావుగారికి మనుషులు.

—♦ నై జాము సామంత్యత్వము. ♦—

రాజా వేంకటాద్రి అప్పారావు బహద్దరువారు
గోల్కొండ రాజ్యము శిథిలమైన పిదప అప్పారావు కుటుంబ
మువారి సంస్థానములు ఢిల్లీ మొగలు సామ్రాజ్య ప్రతినిధు
లకు అధీనములయ్యెను. రాజప్రతినిధియగు సుబేదారువా
రు (రెండవ) విజయఅప్పారావువారి కుమారులగు వేంకటాద్రి
అప్పారావువారికి మఱి 18 పరగణాలును సిద్ధపఱచుటయేగా
క “రాజా” “బహదరు” అను వీరుదముకూడా నొసంగెను.
అప్పటినుండియు నూజవీటి ప్రభువులు “రాజా అప్పారావు
బహద్దరు” అను గౌరవాభిధేయులగుచుండిరి. రాజా వేంకటా
ద్రి అప్పారావు బహద్దరువారు దమరాజ్యమున శాంతి నెల
కొల్పి సుభిక్షముచేసిరి.

—♦ రాజా నృసింహ అప్పారావువారు. ♦—

వీరిజేష్ఠపుత్రులగు రాజా నృసింహ అప్పారావు బహ
ద్దరువారు రాజ్యకార్యధురంధరుండనియు, గవిపోషకుండనియు

వాసిగాంచిరి. ఇందుమతీపరిణయమును నాంధ్రప్రబంధమును, అప్పారాయ యశశ్చంద్రోదయమును సంస్కృతలక్షణ గ్రంథమును వీరికి కృతియొనంగబడినవి. వీరు నూజవీడుకోట కనేక విధముల వన్నెగూర్చిరి. ఢిల్లీపాదుషావారి కావశ్యకమగునప్పుడు 3000 దళముతో యుద్ధసన్నద్ధులగునట్టి యొడంబడికతో వీరికి “ఓ—జలాదత్” “దస్తుగహ” “తీక్షణజాత్ మన్సబ్ దార్” అను గౌరవబిరుదములు నై జామువారివలన నొసంగబడెను.

వీరితరువాత రాజా శోభనాద్రి అప్పారావువారు ప్రభువులైరి. వారిపిదప రాజా రామచంద్ర అప్పారావువారు నూజవీడు మండలాధిపులైరి. వీరు ఏకారణముననో ఢిల్లీపాదుషాల సుబేదారులగు “అసఫ్ జానై జాముల్ ముల్క్” తో వైరముని ఆతనిచే బంపబడిన సేనానియగు రుస్తుం ఆలీఖానుతో ఏలూరుకోటలో యుద్ధమొనర్చుచు వీరస్వర్గమలంకరించిరి.

తరువాత నై జాముతో మఱల మైత్రి యేర్పడెను. అంతట (రెండవ) రాజా వేంకటాద్రి అప్పారావు బహద్దరువారును వారియనంతరము రాజా జగన్నాథ అప్పారావు బహద్దరువారు నూజవీటి ప్రభువులైరి. ఈజగన్నాథ అప్పారావు వారికి “సాహిత్యకల్పద్రుమము” అనునొక సంస్కృతలక్షణ గ్రంథము కృతి నీయబడెను. వీరు నై జాము హితవుతో మండలమునేలుచు ఫ్రెంచివారి నెదుర్కొని నై జాముకొఱకు గుల్బర్గాదుర్గమున పోరుచు బ్రాణములర్పించిరి.

—♦ రాజా వేంకయ్యప్పారావు బహద్దరువారు. ♦—

అంతట రాజా వేంకయ్య అప్పారావు బహద్దరువారు నూజవీటికి పాలకులైరి. వీరికి అసఫ్ జానై జాముల్ ముల్క్ వారు 18 పరగణాలును అందుకు సంబంధించిన బిరుదములు స్థిరపఱచి బహూకరించిరి.

—♦ ఆంగ్లేయ సామంత్వత్వము. ♦—

1776 సంవత్సరమున ఉత్తరసర్కారులతోబాటు నూజవీడు సంస్థానముగూడ ఆంగ్లేయులకు నైజామువారు స్వాధీనపఱచిరి. రాజా వేంకయ్య అప్పారావు బహద్దరువారే నూజవీడు సంస్థానాధిపతిగా నుండవలెననియు, లోగడయేర్పాటు ప్రకారము వీరు 3000 సైన్యముల సమకూర్చియుంచుటకు బదులుగా, నేతేట కప్పముకట్టుచుండవలెననియు, ఈస్ట్ ఇండియా కంపెనీవారు శాసించిరి.

—♦ రాజా నారయ్యప్పారావు బహద్దరువారు. ♦—

రాజా వేంకయ్య అప్పారావు బహద్దరువారు 1771 సంవత్సరమున కాలగతినొందగా, వారిసోదరులగు శ్రీరాజా నారయ్య అప్పారావు బహద్దరువారు ప్రభువులై, 1783 సంవత్సరమువరకు సంస్థానము పాలించిరి. కొన్ని కారణములచేత వారికిని బందరులోని కుంపిణీకార్య నిర్వాహక ప్రధానసభ్యునికిని అభిప్రాయము భేదములు వచ్చెను. అప్పుడు కంపెనీకి చెల్లవలసిన కప్పమును బాకీపడియుండుటచేసి, నూజవీటి కోట బట్టుటకు “కప్తాన్ మాంట్ గామరీ” దండుతోఁ బంపఁబడియె. అతఁడు దాడిగావచ్చి ఆకస్మికముగా నూజవీటి కోటపై బడి, కోటను స్వాధీనముచేసికొనెను. కాని రాజా నారయ్య అప్పారావుగారు మాత్రము పట్టుపడక సాహసులగు కొందఱతో కోటవదలి ప్రాంతారణ్యముల చేరుకొనిరి. అక్కడనుండి దాడి చేయుచు కుంపిణీయుద్యోగులను బాధింపసాగిరి. అందుచేతనే శ్రీరాజా నారయ్య అప్పారావు బహద్దరువారికి (Rebel Narayya) యని పేరువచ్చెను.

ఈతరుణమునందు శ్రీరాజా నారయ్య అప్పారావువారి ధర్మపత్నియగు పెద్ద వెంకయ్యమ్మారావువారు మండలపరిపాలనము నెఱవేర్చిరి. ఈమె నివేకవతి. సద్గుణసంపన్న. ఇట్టి రా

ణులు నూజవీటి ప్రభువంశమున పెక్కురుండిరి. వీరిలో పలువురు భర్తలతో సహాగమున మొనర్చినవారు.

కొన్ని సంవత్సరము లిట్లుగడువగా నారయ్య అప్పారావు వారు తమసంస్థానమును, గౌరవబిరుదుములను, తమపెద్దకుమారుడు రాజా వేంకటనరసింహ అప్పారావు బహద్దరువారికి కుంపిణీవారిచ్చుపద్ధతిని, వారితో అనుకూలత వహించి, తమ యవసానదశ చెన్నపట్టణములో గడపిరి. నూజవీటి సంస్థానము బిరుదులు వారి జ్యేష్ఠకుమారులగు రాజావేంకటనృసింహ అప్పారావు బహద్దరువారి కొసంగఁబడెను.

—♦ ధర్మ అప్పారావువారు. ♦—

రాజా వేంకటనృసింహ అప్పారావు బహద్దరువారు అసన్య సామాన్య వితరణశీలుఁడై “ధర్మ అప్పారావు” అను సార్థకనామముఁ బడసిరి. కాని కుంపిణీవారు తమకు రావలసిన కప్పము ముఱల బాకీపడియుండుటచేత 1793 సంవత్సరము సంస్థానమును ముఱల స్వాధీనము చేసికొని రాజకుటుంబమునకు లవణను నిచ్చుచుండిరి. పరిపాలనా సౌకర్యముకొరకు సంస్థానము రెండుభాగములుగాఁ జేసి కొండపల్లి సర్కారుకు “బ్రాన్ ఫిల్” దొరను, ఏలూరు సర్కారునకు “రైడ్” దొరను పాలకులుగా నియమించిరి. ఇంతటితో తృప్తినొందక రాజా వేంకటనృసింహ అప్పారావు బహద్దరువారి తమ్ములగు రాజా రామచంద్ర అప్పారావు బహద్దరువారును, నృసింహ అప్పారావు బహద్దరువారును కలిసి, సంస్థానము తమకు స్వాధీనము చేయవలసినదని నీమలోని కుంపిణి పాలకవర్గమునకు (కోర్టాఫ్ డై రెక్టర్స్) నివేదిక నిచ్చిరి. పాలకవర్గమువారు సానుభూతి గలవారై వారికి సంస్థానము శాశ్వతపు పట్టాతో నీయవలసినదని గవర్నరు జనరలునకు తరువునిచ్చిరి. ఇందులకు గవర్నరుజనరలు ప్రత్యేకముగ నొక యధికారిని నియోగించె

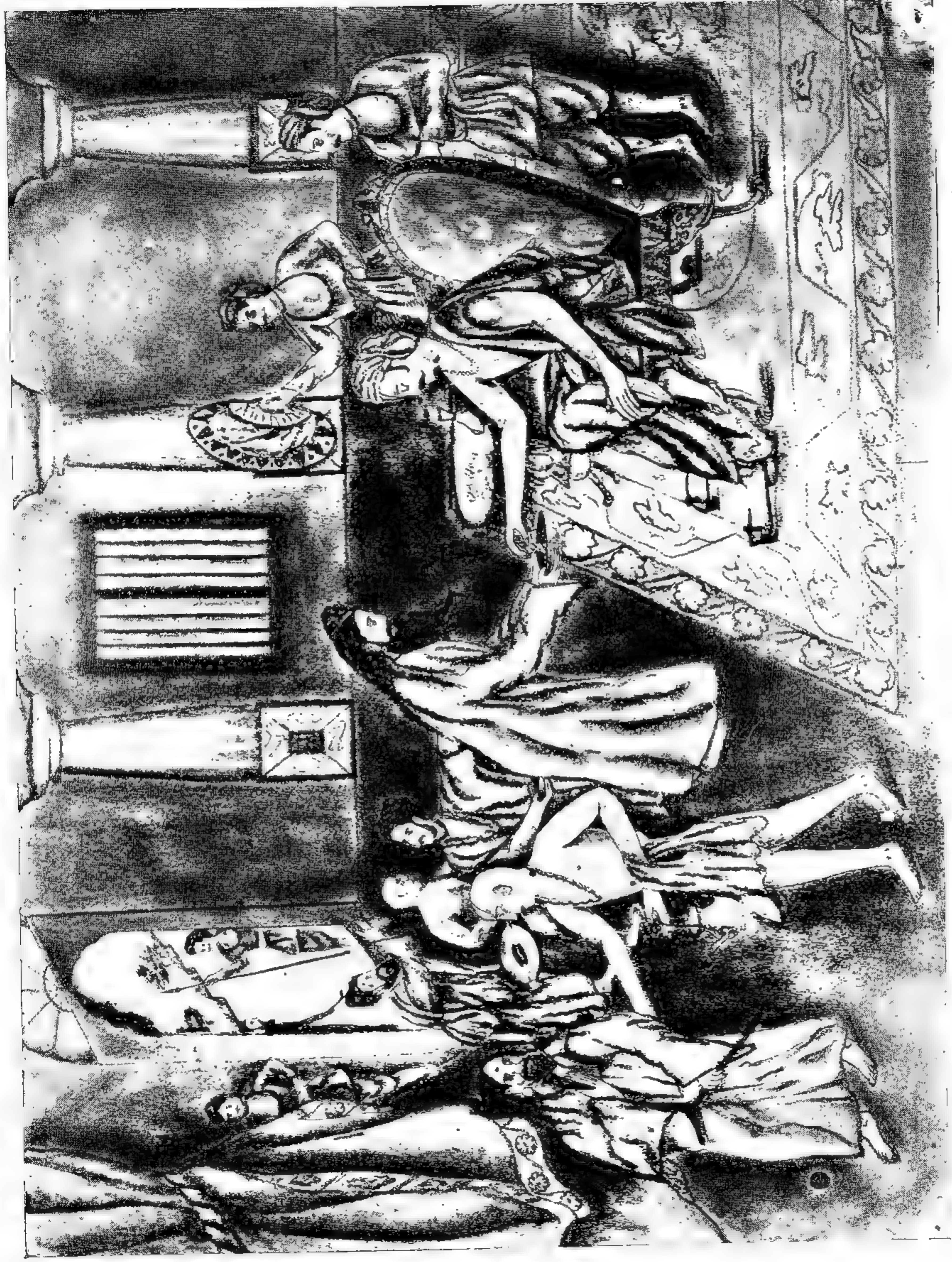
ను. అతడు నూజనీటి సంస్థానమును అప్పటి డౌలు ననున
రించి రెండువంతులు శ్రీరాజు వేంకట నరసింహ అప్పారావు
బహద్దరువారికిని, ఒకవంతు శ్రీరాజు రామచంద్ర అప్పారావు
బహద్దరువారికిని కొన్ని గ్రామములు మాత్రము కనిష్ఠసోదరు
లగు శ్రీరాజు నృసింహ అప్పారావు బహద్దరువారికిని విభా
గించి యిచ్చెను.

ఈమూడవ సోదరులగు నృసింహ అప్పారావువార
నునుమలే శ్రీరాజు వార్ధసారథి అప్పారావు బహద్దరువారు,
వీరు హైదరాబాదు నైజాముగారిగు “మహబూబ్ ఉద్దౌలా”
వారి గౌరవమునకు బాతులై భద్రాచలము, పాలశంఠ
జమీందారీలును “నవాబ్” “అల్వారావు” “బహద్దరు”
ఇత్యాది గౌరవ బిరుదములను సంపాదించిరి.

శ ని వారప్పేట శాఖ.

ధర్మ అప్పారావు అను సార్థకనామము బ్రసిద్ధిగాంచిన
శ్రీరాజు వేంకటనృసింహ అప్పారావు బహద్దరువారు ఏలూరు
సమీపమున శనివారప్పేట రాజధానిగా జేసికొని ధర్మకార్య
ములు నెఱవేర్చుచుండిరి. శ్రీవారి యనంతరము వారిని తత
పుత్రులగు నారయ్య అప్పారావు బహద్దరువారు చిఱకాల
ము శనివారప్పేట మండలము పాలించిరి. వీరికి సంతానము
లేదు. వీరియనంతరము చాలకాలము శ్రీవారి జ్యేష్ఠపత్నియైన
రాణి పాపమ్మారావు బహద్దరువారు సంస్థానము చక్కగా బా
లించిరి. ఆమెయనంతరము పంశీయులలో వ్యాజ్యములువచ్చి
“ప్రీవీకొన్నిటు” కీ. శ. 1910 సంవత్సరపు తీర్పుప్రకారము
సంస్థానము వారిసులకు విభజింపబడెను.

(34) భక్తిమత్సర్యాపు గార—సామంతులకు భిక్ష సేయటం.

నూ జ వీ టి శా ఘ.

ధర్మ అప్పారావువారి రెండవసోదరులగు రాజా రామ చంద్ర అప్పారావు బహద్దరువారి యనంతరము వారిపుత్రులు శ్రీరాజా శోభనాద్రి అప్పారావు బహద్దరువారు నూజవీటి సంస్థానాధిపతియైరి. వారు అప్పటికి బాలులై యుండినందున నూజవీటి సంస్థానము 1833 సంవత్సరమువరకు కోర్టాఫ్ వార్డ్స్ వారి యధీనమున నుండెను. తరువాత శోభనాద్రి అప్పారావు వారి పరిపాలనాభారము వహించి చాలకాలము యశోవంతులై వర్ధిల్లిరి. వారికి—

శ్రీరాజా నారయ్య అప్పారావువారు;
 శ్రీరాజా రంగయ్య అప్పారావువారు;
 శ్రీరాజా జగన్నాథ అప్పారావువారు;
 శ్రీరాజా వేంకట నరసింహ అప్పారావువారు;
 శ్రీరాజా వేంకటాద్రి అప్పారావువారు;
 శ్రీరాజా సింహాద్రి అప్పారావువారు;
 శ్రీరాజా వేంకటరామయ్య అప్పారావువారు

అను నేడుగురు కుమారులును ఒక కుమార్తెయు జనించిరి.

—♦ రాజా నారయ్యప్పారావు బహద్దరువారు. ♦—

రాజా శోభనాద్రి అప్పారావువారి యనంతరమువారి జ్యేష్ఠ పుత్రులు 1868 సంవత్సరమున రాజ్యభారమువహించిరి. వీరు వ్యవహారమున, నతిసమర్థులు. వీరిపరిపాలనాకాలమున, అనేక కల్లోలములు కలిగినను, మండలముపై శాశ్వతాగాయము మిగులగ నభివృద్ధిచెందెను. కాని కడమ సోదరులును తమకు రాజ్యము పంచిపెట్టుమని యభియోగము తెచ్చిరి. శ్రీరాజా నారయ్య అప్పారావు బహద్దరువారు 1877 సంవత్సరము కాలధర్మము నొందిరి. వ్యాజ్యము నీమకు వెల్లి సంస్థానము నిభాగ్యముని ప్రీతి కౌన్సిలువారు క్రీ. శ. 1879 సంవత్సరమున తిర్మానించిరి.

ఏమగురు సోదరులలో అసమాన బలశాలియన పే
రొందిన మూడవసోదరులు రాజా జగన్నాథ అప్పారావు బహ
ద్దరువారు తండ్రిగారికంటే ముందుగనే అవివాహితలుగ కాల
గతి నొందిరి? కావున కొడున ఆర్థురి సోదరులకును నూజవీటి
సంస్థానము ఆరుభాగములుగ విభజింపబడెను. ఇవి—

వెంట్రప్రగడ;

ఉయ్యూరు;

మిఠూపురము;

కపిలేశ్వరపురము;

తేలపొళు;

మేమూరు;

యస్తేట్లు అను పేరుల నమోజు చేయబడెను. ఈవాటాలు
కొన్ని పురుష సంతానాధిక క్రమముగ అంతరంతర్విభాగ
ములుగా చీలిపోవుచున్నవి.

—♦ రాజా రంగయ్యప్పారావు బహద్దరువారు. ♦—

పై నుదాహరింపబడిన వానిలో నొకటియగు ఉయ్యూ
రు యస్తేట్లు రాజా శోభనాద్రి అప్పారావు బహద్దరువారి ద్వి
తీయ పుత్రులగు రాజా రంగయ్య అప్పారావు బహద్దరువారి
వాటాకు వచ్చెను. శ్రీవారు సంస్థానాధిపతుల కాదర్శపురుషు
లు. అశ్వారోహులై వనవరాహముల వేటాడుటయందు నేర్ప
రులు. స్వయంకృషిచే ఆరామవృద్ధిచేసి కృష్యాదివృత్తుల బో
త్సహించి మార్గదర్శకులైరి. నూజవీడులో ఉన్న తపాతళాల
యు, విజయవాడలో నవధ్యులకన్న సత్రమును నిర్మించి, ఈ
సంస్థలకు శాశ్వత భూవసతుల నొసంగిరి. అనేకులకు అనేక
సంస్థలకు భూరివిరాళములు ప్రసాదించిరి. 1905 సంవత్సర
మున శ్రీ దొరతనమువారివలన “రాజా” బిరుదము ఆంగ్ల యువ
రాజుగారి యాగమన సమయ సమ్మానముగ ప్రత్యేక గౌరవ
ము బడసిరి. 1906 సంవత్సరమున శ్రీవారు పరమపదము
జెందిరి. శ్రీవారి కీర్తి చిరస్మరణీయమగునటుల దొరతనము
వారు వారి ఉయ్యూరు సంస్థానము అవిభాజ్యమని 1918
సంవత్సరమున రెండవ నెంబరు చట్టముచే తీర్మానించిరి.

నూజివీటి ప్రభువుల వంశము.

1 వ తరము—

1 బసవన్నగారు. క్రీ. 12 వ శతాబ్దము, కాకతీయాంధ్ర సామ్రాజ్య సేనాని.

సంకేతములు:

2 "

2 తిమ్మన్నగారు. (పత్ని దుర్గాంబగారు) రెండవ ప్రతాపరుద్రుని సేనాని.

జ=జననము,

ప్ర=ప్రభుత్వము.

మృ=మృతి

3 "

3 బాపన్నగారు. (పత్ని అప్పమ్మగారు) నూజివీటికోట నారంగించిరి.

స్వీ=స్వీకారము (దత్తు)

ప=పత్ని.

4 "

4 కోనప్పగారు. (పత్ని శేంగమాంబగారు) కలింగరాజుల సామంతులు.

I

5 "

5 పెదఅప్పన్నగారు. (పత్ని కొండాంబగారు) కలింగరాజులపక్షమున కృష్ణదేవరాయలవారినెచ్చి కొండపల్లి, కొండవీడులో పోరిరి.

6 "

6 అయ్యన్నగారు. 7 చిన్న అప్పన్నగారు. (పత్ని గంగమాంబగారు).

7 "

8 * రాజా విజయ ఆస్పారావుగారు,

శ్లో II

(క్రీ). 1585 లో రామరాయల పక్షమున తాళికోటలోను, గోల్కొండ నుల్లూరుల సర్దారుగా బీజపూరు ఘోషాదుర్గులో టలపైనను, చాంద్ బీబీపక్షమున ఆహమ్మదు సగర్ లో పోరిరి. 1597 లో సోనపుత్రాగిరియనమృతి.

(8) * విజయప్పారావుగారు.

8 వ తరము 9 తిరుమలయ్య 10 వేంకటాద్రిఅప్పారావుగారు. 11 రామన్నఅప్పారావు 12 బాసన్నఅప్పారావుగారు.
అప్పారావుగారు. (పు) నరసాంబగారు, వేంకటాంబగారు గారు

9 ,, 13 రాజా విజయఅప్పారావుగారు. 14 కృష్ణప్పారావుగారు 15 నుబ్బన్నఅప్పారావుగారు 16 కోనప్పారావుగారు
కీ9. 1867 లో గోల్కొండసుల్తాను తానీషాచే 18 పరగణాల
సనదుపొందిరి. పత్తులు

నరసాంబగారు, జగ్గాంబగారు

10 ,, 17 రాబా వేంకటాద్రిఅప్పారావుగారు 18 రామన్నఅప్పారావుగారు 19 సంతీపఅప్పారావుగారు
(నైజాముచే గౌరవింపబడిరి)
(పు) రమణమాంబగారు (సహగమనము).

11 20 నరసింహఅప్పారావుగారు. 21 శోభనాద్రిఅప్పారావుగారు. 22 రమణప్పారావుగారు. 23 నారయ్యప్ప 24 జగ్గన్నప్ప 25 కోనప్పారావు
ఇందునుతీపరిణయ, అప్పారాయ (పత్తులు) రావుగారు రావుగారు గారు
యశశ్చంద్రయ్యకృతిధర్. 1 వేంకటాంబగారు 2 బుచ్చమ్మగారు 3 రమణమ్మగారు 27 జగన్నాధఅప్పారావుగారు 28 నరసన్నఅ 29 అప్పన్నఅప్పారావుగారు 30 నామచంద్రతి
(పత్ని జానకమ్మగారు) (సహగమనము) అప్పారావుగారు రావుగారు పార్వరావుగారు (వీలూరుకోట రణమూలో మృతి)
(సహగమనము) (పత్తులు) (పాహిత్యకల్ప గారు *
1 బుచ్చమ్మగారు ద్రుమ కృతిపతి, గుల్బర్గాలోమృతి. పేజి III

పేజి III 2 రమణమ్మగారు పేజి III

(26) * వేంకటాద్రి అప్పారావుగారు. (28) * వరసన్నప్పారావుగారు.

31 లింగయ్యఅప్పారావుగారు

13 న తరము—

32 వేంకయ్యఅప్పారావుగారు (వీరి దత్తతజనని బుచ్చయ్య రమణయ్యగారు)	33 నారయ్యప్పారావుగారు (పత్నులు) వేదవేంకయ్యయ్యారావుగారు (ధర్మప్పారావుగారిజనని) చినవేంకయ్యయ్యారావుగారు
34 వేంకటనరసింహఅప్పారావుగారు (ధర్మయ్యప్పారావుగారు) లార్డుకెప్టచే పర్యవేంట్టు సనదుపొందిరి. శనివారప్పేట సంస్థానప్రభువులు 1785, 1827.	35 రామచంద్రఅప్పారావుగారు నూజవీటి సంస్థానప్రభువులు 1802, 1814. లార్డుకెప్టచే పర్యవేంట్టు సనదుపొందిరి. (ప) సీతయ్యారావుగారు

14

,

III

15

37 * నారయ్యఅప్పారావుగారు క్రీ. ప్ర 1837, 1864. (ప) రాణి పాపయ్యారావుగారు చిన్నయ్యారావుగారు	38 * శోభవాద్రిఅప్పారావుగారు. 39 సింహాద్రిఅప్పారావుగారు * (37) నారయ్యఅప్పారావుగారు (ప) సుబ్బయ్యయ్యారావుగారు రమణయ్యయ్యారావుగారు 1831, 1868.	40 * వేంకటాద్రి అప్పారావుగారు

(33) * శోభనాద్రి అప్పారావుగారు.

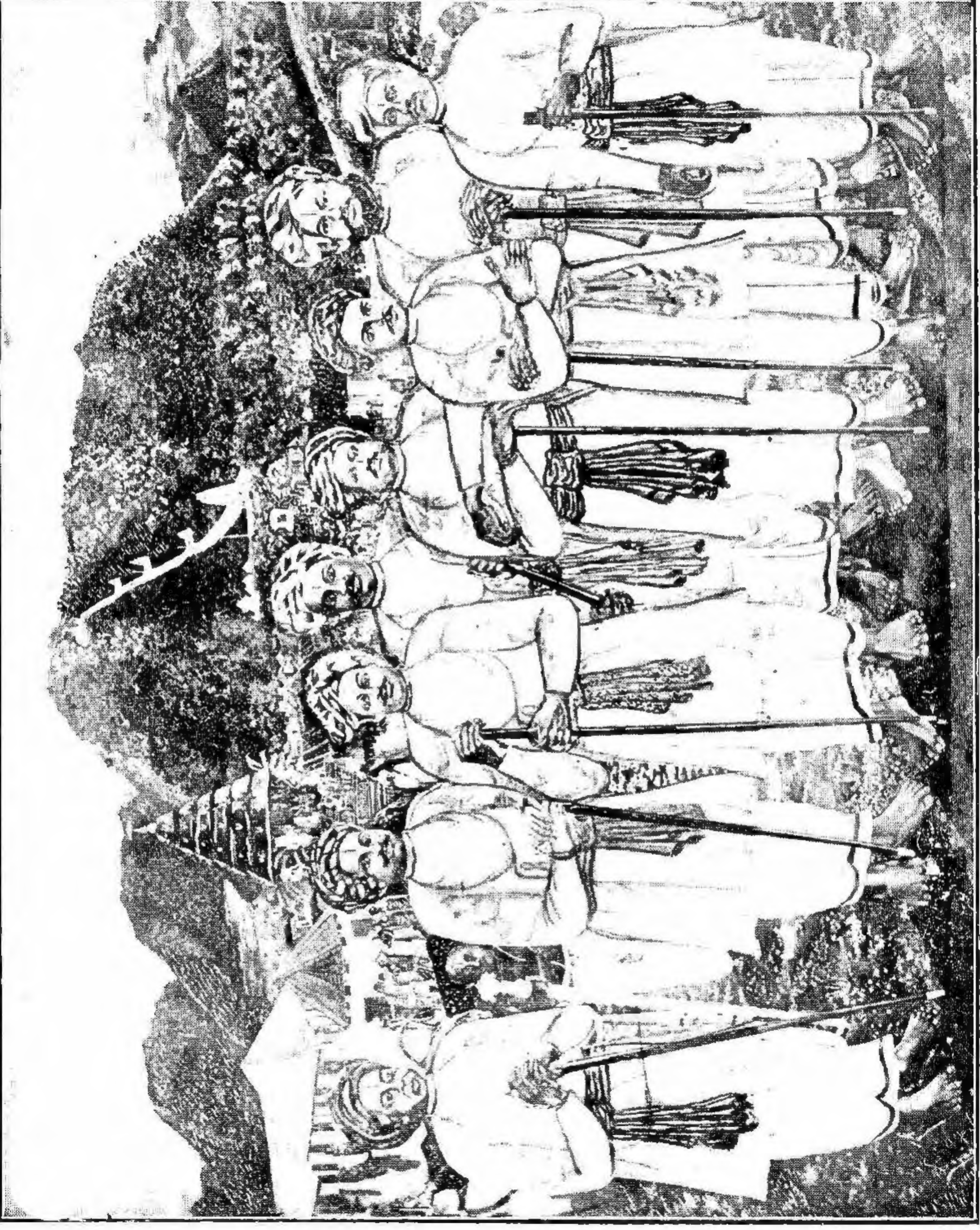
* 40 వేంకటాద్రి అప్పారావుగారు.

41	42	43	44	45	46	47	48
16 రాజా నార య్య అప్పారావు గారు	రాజా రంగయ్య అప్పారావుగారు	రాజా జగన్నాథ అప్పారావుగారు	రాజా వేంకట స్వామి అప్పారావు గారు	రాజా వేంకటా ద్రి అప్పారావు గారు	రాజా సింహాద్రి అప్పారావుగారు	రాజా వేంకట రామయ్య అప్పారావు గారు	రాజా వార్ధానా థి అప్పారావు గారు
నూజిపేడుసంసాన ప్రభువులు	వయ్యూరు రాజాగారు	మృ. 1862	మిర్జాపూరు రాజాగారు	కపిలేశ్వరపురం రాజాగారు	తేలపూరి రాజాగారు	మేడూరు రాజాగారు	బి. 1880
ప్ర. 1868-1877	ప్ర. 1882-1906	(వైదరాబాద్ లో గుల్జిపుస్వారి అయి గెలిచి మృతి బొంబే)	1882-1911	మృ. 1876	ప్ర. 1882-1889	ప్ర. 1882-1888	పాలవంచ, భద్రాచలము యెమ్మేటకు ప్రభువులు
పత్నులు వేంకట రమణ య్యమ్మమ్మ రావు గారు	పత్నులు లక్ష్మీచల్లయ్య మ్మమ్మ రావుగారు రాణీ చల్లయ్య మ్మమ్మ రావుగారు	పత్నులు వేంకటచిన్నయ్య మ్మమ్మ రావుగారు. వేంకట లక్ష్మీనర సయ్యమ్మ రావు గారు. వేంకయ్య మ్మమ్మ రావుగారు	పత్ని వేంకటరామ లక్ష్మీకనకమ్మ రావుగారు	పత్ని చల్లయ్యమ్మ రావుగారు	పత్ని లక్ష్మీనరసమ్మ రావుగారు వీరు, వీరికుమ రలు (58) రాణీ పామ్మమ్మ రావు వారికి కడు.	పత్ని నీలయ్యమ్మ రావుగారు	*

అ గి రి ప ల్లి—శ్లో భ నా చ ల ప్సా మి ర ధో త్స వ ము.

(38) రాజా శోభవాద్రి అప్పారావు బహద్దరుగారు, పుత్రసత్తము.

(41) రాజా సారయ్య అప్పారావుగారు, (42) రాజా రంగయ్య అప్పారావుగారు, (43) రాజా జగన్నాథ అప్పారావుగారు, (44) రాజా వేంకటస్వసింహ అప్పారావుగారు, (45) రాజా వేంకటాద్రి అప్పారావుగారు, (46) రాజా సింహాద్రి అప్పారావుగారు, (47) రాజా వేంకటరామయ్య అప్పారావుగారు.

17231

[illegible]

VI

18 వ పరమ—

[illegible]

19 వ తరము—

79	80	81
శెంకట రాజు	రామచంద్ర విజయగోపాల	
గోపాలలప్ప	ద్రుతిప్ప	అప్పారావు
రావుగారు	రావు	గారు
జ. 1913.	గారు	జ 1913 మే
	జ 1909	యి 28 రేడి